

Komplettering av skötselplan för naturreservatet Stora Rom i Karlskrona kommun

Naturreservatet Stora Rom utvidgas med 9,3 hektar ekskog med inslag av hållmarker och våtmarker, vilket ger naturreservatet en ny totalareal på 29,9 hektar. Hela den utvidgade delen ingår i skötselområde 1a (se skötselplanebilaga 2, karta skötselområden).

Figur 1. Skoglig värdekärna med gamla spärrgreniga ekar. Foto: Åke Widgren/Länsstyrelsen Blekinge.

Skötselplanen är ett praktiskt handlingsdokument för skötseln av naturreservatet. Planen är vägledande och inte juridiskt bindande. Möjligheterna att genomföra planerade åtgärder är beroende av att länsstyrelsen har tillgång till de resurser som krävs.

Beskrivning av den utvidgade delen av naturreservatet Stora Rom

Historisk och nuvarande markanvändning

Med all säkerhet har området, liksom det äldre naturreservatet, varit beteshävdad utmark. Häradskartan från år 1915–19 visar att området vid denna tid hade ett glest trädskikt av lövträd (troligen ek). Inga barrträdssymboler förekommer. Mitt i området fanns en inäga (åkerlycka). Lantmäteriets historiska flygbilder från 1960 och 1970 visar att skogsskiktet tätat mellan 1960 och 1970, och sannolikt har merparten av all tall i området etablerats under denna period. Av flygbilderna att döma hade brukandet av åkerlyckan upphört långt innan dess. Inga registrerade fornlämningar finns inom det område som utvidgningen omfattar, men några låga, skadade rösen i utvidgningens sydöstra del kan eventuellt vara gravhögar. Utvidgningen avgränsas söderut av en stenmur, som följer fastighetsgränsen. Även i norr finns en stenmur, som följer den slingrande vägen.

I delar av utvidgningen har försiktig plockhuggning förekommit till i sen tid. Jakt på främst rådjur och vildsvin förekommer.

Tabell 1. Rödlistade (2020 års rödlista), EU-listade och andra ovanliga arter och signalarter som rapporteras från reservatsområdet under senare år (Rödlistningskategorier: CR = akut hotad, EN = starkt hotad, VU = sårbar, NT = nära hotad). Signalarter är indikatorarter som är användbara för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden.

Art	Nationell rödlista	Signalart, fridlyst art mm
Mossor		
Blåmossa (<i>Leucobryum glaucum</i>)		Signalart
Fåglar		
Mindre hackspett (<i>Dryobates minor</i>)	NT	Fridlyst
Grod- och kräldjur		
Långbensgroda (<i>Rana dalmatina</i>)	NT	Fridlyst
Större vattensalamander (<i>Triturus cristatus</i>)		Fridlyst EU:s Art- och habitatdirektiv, bilaga 2

Skötselområde 1a Utmark med betad ekskog, hällmarker och våtmarker

Areal: 24,3 ha, varav utvidgad del 9,3 hektar.

Naturtyp: *Näringsfattig ekskog 9190*: 9,2 ha, allt inom utvidgningen.

Öppna mossar och kärr 7140: 0,9 ha varav 0,1 ha inom utvidgningen.

Trädklädda betesmarker 9070: 13,7 ha.

Beskrivning av utvidgningen

Utvidgningen av naturreservatet Stora Rom omfattar ett 9,3 hektar stort, blockrikt och hällmarksrikt område med i huvudsak näringsfattig ekskog som till betydande del består av krattekar. På hällmarkerna finns även mycket tall och gamla enbuskar. Det finns en hel del vidkroniga träd, och behovet av röjning/friställning av dessa är ganska stort. Delar av skogen är påverkad av plockhuggning, men inslaget av död ved är ändå betydande. I områdets centrala del, på en försumpad gammal odlingslycka, finns ett relativt

öppet kärr med talrika högstubbar av björk. Någon egentlig artinventering har inte gjorts, men mindre hackspett (nära hotad) och blåmossa (signalart) har noterats i skogsmarken, liksom långbensgroda (nära hotad) och större vattensalamander. De två sistnämnda är kända från ett hållkar i norra kanten. Området har inte beteshävdats på mycket lång tid, men det ska vara möjligt att restaurera och återuppta beteshävd i hela området eller i delar av det.

*Figur 2. Hållkar med långbensgroda och större vattensalamander i områdets norra kant.
Foto: Åke Widgren/Länsstyrelsen Blekinge.*

Bevarandemål enligt gällande skötselplan

En extensivt betad utmarksskog där ekens lägre fauna gynnas genom att en kontinuitet av åldrande vidkroniga ekar upprätthålls och där det finns en mångfald av småskaliga skogsbiotoper (fristående gammal vidkronig ek, gles vidkronig ekskog, tät självgallrandeekskog, gläntor, ekkratsskog med enbuskar, hållmarker och små öppna våtmarker). Vattenkvaliteten i vattensamlingarna skall var lämplig för vattensalamanderns lek. För att minska markslitage bör stigen spångas på blöta ställen.

Gynnsam bevarandestatus upprätthålls när antalet gammal, fristående och vidkronig ek är konstant eller ökar, tillgången på död ved är riklig, när enen inte bildar sammanhängande täta bestånd och när våtmarkerna är öppna och solbelysta samt att vattensalamandern kan fortplanta sig i området.

Skötselåtgärder enligt gällande skötselplan

Äldre vidkroniga ekarna friställs och hålls fria från buskar och träd. Ett antal yngre vidkroniga ekar friställs så att kronorna kan utvecklas, för att skapa ersättare till de grova ekarna. Invandrande gran röjs bort eller ringbarkas/bankas. Några områden med liten

andel död ved gallras för att förbättra betet. Enbuskar skall inte bilda stora täta bestånd som täcker betesmark och skuggar kronorna på krattek. Området betas extensivt.

För att tillgodose den större vattensalamanderns biotopkrav gallras skogen runt våtmarkerna så att vattensamlingarna är solbelysta (den norra sidan kan ha ett orört bryn mot våtmarken). Död ved sparas. Brynen runt friställda äldre ekar, röjda gläntor och kärr skall gradvis övergå i skog.

Figur 3. Spärrgreniga ekar i utvidgningens centrala del. Foto: Åke Widgren/Länsstyrelsen Blekinge.

Källförteckning

Artdatabanken. 2023 Artfakta. <https://artfakta.se/naturvard?lang=sv>
 Artportalen. 2023. <https://www.artportalen.se/>. Hämtat 2023-01.
 Lantmäteriet. 1915–1919. Häradsekonomiska kartan. Torhamn, 4–50.

Planförfattare: Åke Widgren

Bilagor:

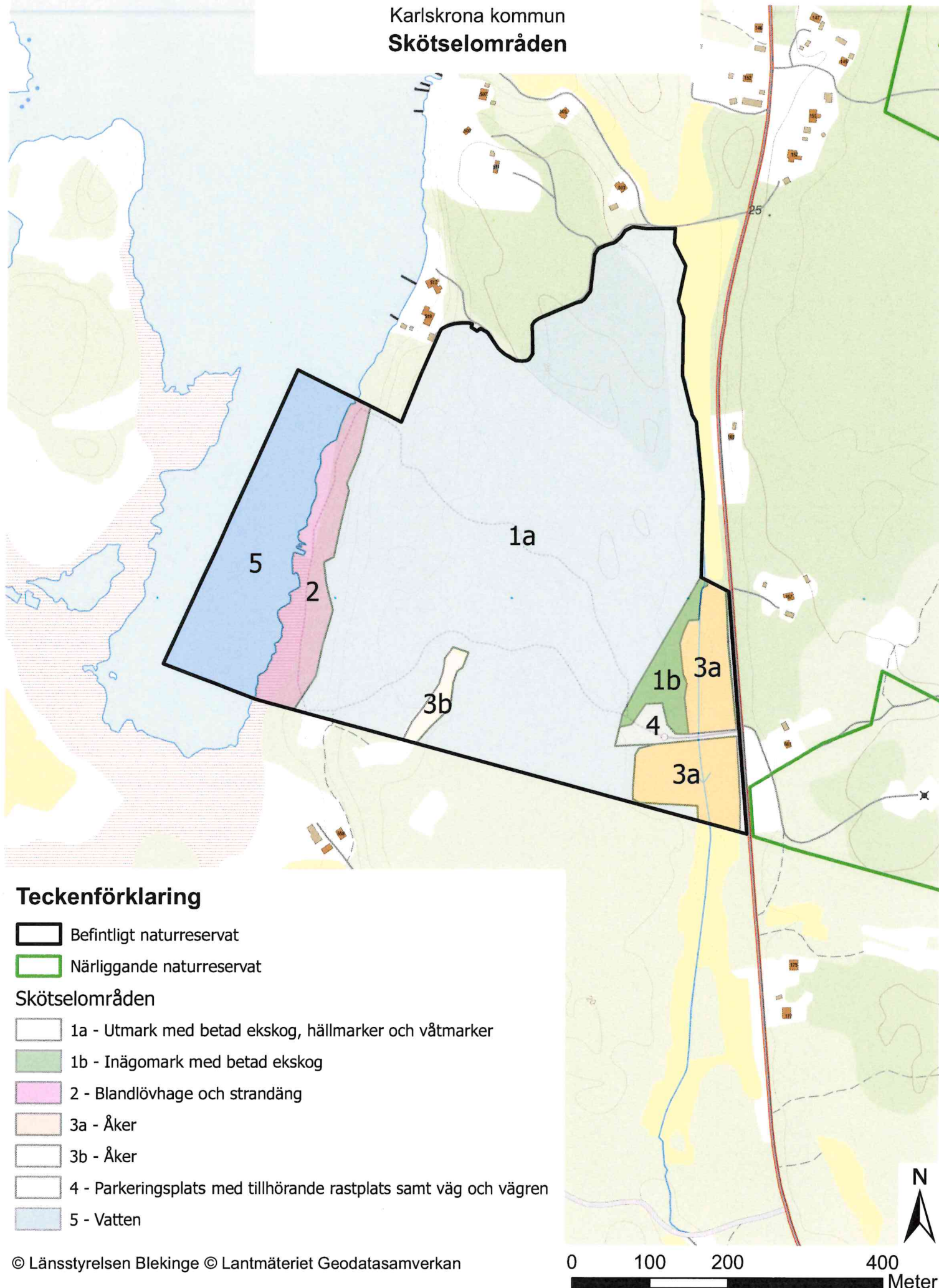
1. Karta över skötselområden
2. Karta över naturtyper

Stora Roms naturreservat

Karlskrona kommun

Skötselområden

Skötselplanebilaga 1

Teckenförklaring

- Befintligt naturreservat
- Närliggande naturreservat

Skötselområden

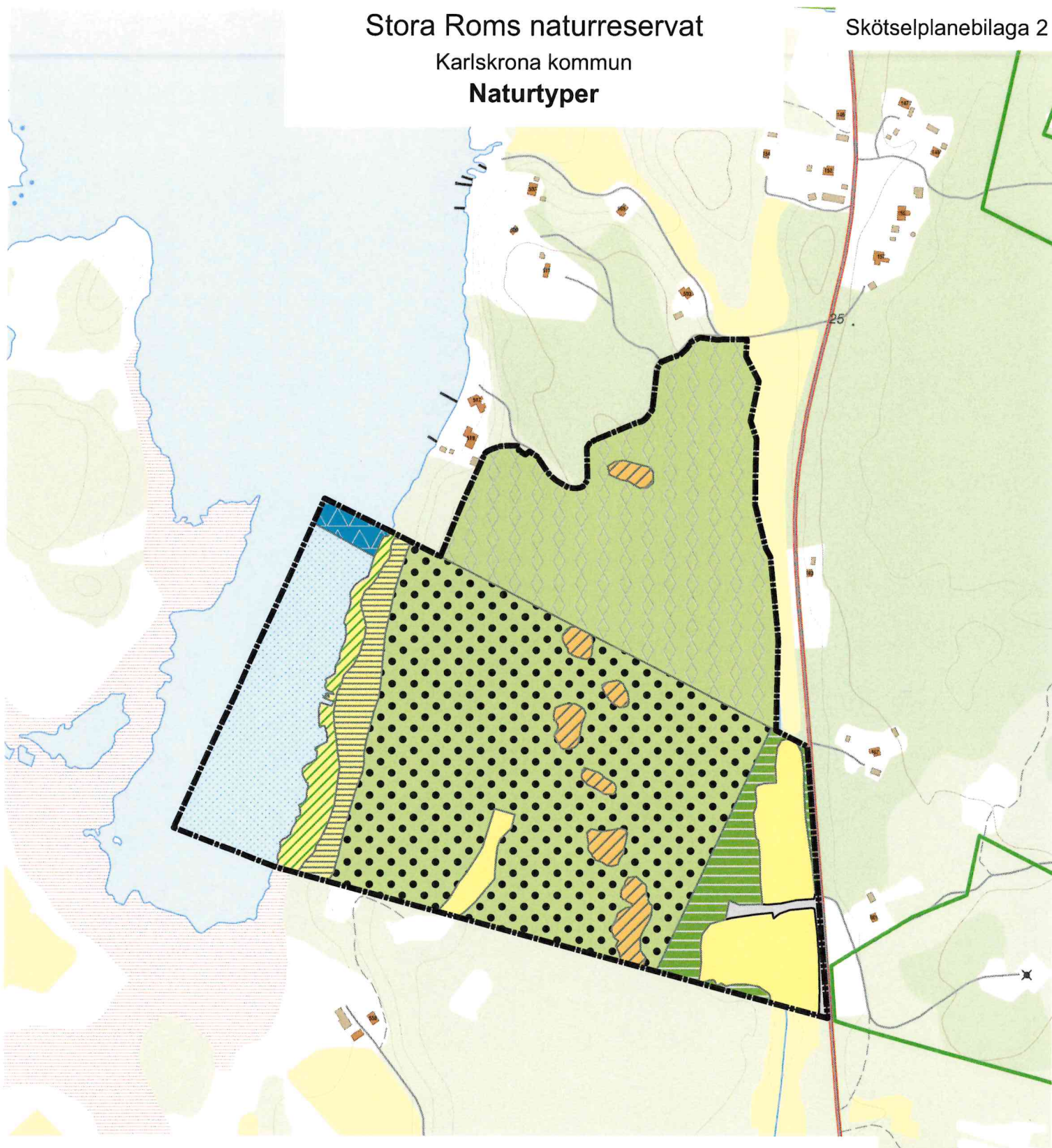
- 1a - Utmark med betad ekskog, hållmarker och våtmarker
- 1b - Inägomark med betad ekskog
- 2 - Blandlövhage och strandäng
- 3a - Åker
- 3b - Åker
- 4 - Parkeringsplats med tillhörande rastplats samt väg och vägren
- 5 - Vatten

Stora Roms naturreservat

Karlskrona kommun

Naturtyper

Skötselplanebilaga 2

Teckenförklaring

	Naturreservatsgräns		6930 - Åkermark
	Närliggande naturreservat		6960 - Öppen mark, obestämd
Naturtyp			7140 - Öppna mossar och kärr
	1152 - Laguner Lagunartade vikar		9000 - Obestämd skog
	1160 - Vikar och sund		9070 - Trädklädd betesmark
	1630 - Strandängar vid östersjön		9160 - Näringsfattig ekskog
	6270 - Silikatgräsmarker		

Bildande av naturreservatet Stora Rom i Karlskrona kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken, om bildande av naturreservat för det på bifogad karta angivna området, omfattande fastigheten Stora Rom 3:8 och del av Stora Rom 3:9 jämte för Björkenäs 17:3 m fl fastigheter samfällad mark belägen vid Östersjön och betecknad med S på kartan. Det till länsväg 748 hörande vägområdet ingår ej i reservatet.

Länsstyrelsen beslutar vidare, med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m m om föreskrifter enligt nedan för naturreservatet.

Naturreservatet skall benämnas **Stora Rom**.

Länsstyrelsen upphäver, med verkan från den dag då beslutet om reservat vunnit laga kraft, förordnandena enligt 19 § naturvårdslagen i dess äldre lydelse (dnr III R13-24-65 och IIIR19-14-67) i den omfattning de berör reservatet.

Administrativa data

Objektnamn	Stora Rom
Objektnummer	10 - 02 - 71
Skyddsform	Naturreservat
Areal	20 ha
Län	Blekinge län
Kommun	Karlskrona
Församling och socken	Jämjö
Naturgeografisk region	Blekinges sprickdalsterräng och ekskogsområde
Kulturgeografisk region	Sydsvenska odlingsbygderna
Lägesbeskrivning	Väster om väg 748 mellan Jämjö och Torhamn. 16 km O om Karlskrona och ca 6 km S om Jämjö kyrka.
Hänvisning till digitala gränser	
Karta	036 40
Fastigheter	Stora Rom 3:8 och del av 3:9 (väster om väg 748)
Markägare	Staten/Naturvårdsverket samt delägare i samfällighet S enligt karta
Servitut m m	Rätt att anlägga och bibehålla båtbygga samt att använda lämplig gångväg över fastigheten till bryggan.

	Teleledning och kraftledning
Samfälligheter	Lastplan, betecknad med S på kartan, jämte väg,
Nyttjanderätter	Betesrätt
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen
Markslag och naturtyper (ha):	
Skogsmark	
Naturtyper	Betad ekskog av ristyp 16 ha.
Våtmark	
Naturtyper	Fattigkärr 0,4 ha.
Brukad mark	
Naturtyper	Blandlövhage 1,4 ha, havsstrandäng 0,3 ha, åker 2,5 ha, väg och parkering 0,4 ha.

Beskrivning över området och skälen för beslutet

Reservatet är beläget på västra kusten av Torhamnslandet i östra Blekinge. De högsta delarna av reservatet ligger på ca 25 meter höjd över havet. Berggrunden är granit. I västra kanten finns en betesfälla med en smal strandäng och björkhage. Öster om hagen utbreder sig en utmark. Den består av en urbergsplatå med en brant blockig sluttning i västra delen. På platån finns ekskog, enbuskage, hållmarker och en mosaik av små kärr. Ett av dessa är lekvatten för större vattensalamander. Den är listad i EU:s habitatdirektiv och är rödlistad nationellt som missgynnad samt i IUCN:s Red list of Globally Threatened Animals (1996) som insatsberoende. Enstaka grova vidkroniga ekar, visar att landskapet tidigare varit relativt öppet. Betestrycket har under lång tid varit svagt och utmarken har växt igen med en bitvis tät ekskog. Tillgången på död ved är god. Signalarter som finns i området är myskmadra, murgröna, blåsippa, buskstjärnblomma, gammelgranslav och blåmossa. Rödlistade arter som större vattensalamander och grå skärelav förekommer i området. Av kräldjuren har kopparorm observerats. Odlad mark finns dels som en mindre lyckåker och dels i en smal nord-sydlig sprickdal i reservatets östra kant. Vattenområdet är del av en grund havsvik där det bland annat finns en värdefull kransalgsäng. Den som sårbar rödlistade kransalgen raggsträffe växer i viken.

Naturreservatet är en del av det område som är av riksintresse för naturvården och friluftslivet och som är betecknade NK20 och FK6 "Hallarumsviken – Torhamns skärgård". I länets naturvårdsprogram är området av klass 1.

Hela området är i Naturvårdsverkets riksomfattande inventering av våtmarker klassat som en mosaik av våtmarker (VMI klass 2). Ekskogen har av regeringen föreslagits ingå i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000 (SE0410130, Stora Rom). Skogsvårdsstyrelsen har avgränsat en nyckelbiotop som består av 16,9 ha ekskog på utmark. Generellt strandskydd gäller intill en bredd av 100 meter från strandlinjen.

Kulturhistoriska värden i området är stenmurar i ägogränser och mellan inäga och utmark, båtkåsor, grund efter sjöbod samt odlade marker.

De grova ekarna, på vilka det bland annat växer grå skärelav, är liksom den rikliga tillgången på död ved viktiga för insektsfaunan. Ett fortsatt extensivt bete med nötkreatur och god tillgång på död ved är betydelsefulla faktorer för den större vattensalamanderns fortlevnad.

Hela reservatet är beläget i ett större kust- och skärgårdsområde med förordnande enligt 19 § naturvårdslagen i dess äldre lydelse. När reservatsbeslutet vunnit laga kraft finns inte skäl att för reservatet behålla föreskrifterna enligt nämnda lagrum

För att områdets naturvärden och då främst den biologiska mångfalden skall bestå krävs bland annat en väl planerad skötsel. Detta innebär främst ett extensivt bete, friställning av vidkronig ek, röjningar vid våtmarker och i enbestånd. I reservatet finns en sådan skogstyp som Blekinge har ett särskilt ansvar att bevara, nämligen ekkrattskog och ekbestånd med mulmträd. Områdets naturvärden kan långsiktigt säkerställas genom en reservatsbildning.

Syfte

Syftet med reservatet är att

- bevara biologisk mångfald bestående av naturtyper som ingår i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000, arter listade i EU:s habitatdirektiv samt rödlistade arter
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer i en ekdominerad betad naturskog på utmark med kärr och hållmarker samt i en blandlövhage med havsstrandäng.
- bevara en värdefull naturmiljö i en smal uppodlad dalgång och en mindre lyckåker.
- tillgodose behov av område för friluftslivet

Syftet skall nås genom

- begränsad skötsel i träd- och buskskikt där vidkroniga ekar friställs på utmarken.
- gallringar av träd- och buskskikt vid kärren så att de är öppna och solbelysta.
- en fortsatt extensiv beteshävd med nötkreatur av utmarken.
- att blandlövhagen och strandängen beteshävdas.
- åkerbruk, inklusive skötsel av slåtter- och betesvallar, på den öppna odlingsmarken.
- att invandrande gran röjs bort i hela området.
- att den befintliga strövstigen från parkeringsplatsen genom utmarken och blandlövhagen bibehålls.

Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark och vattenområde inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

- uppföra helt ny byggnad eller andra anläggningar
- nyanlägga småbåtsbrygga eller vinterförvara och underhålla båtar
- anlägga väg, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla eller tippa
- anlägga luft eller markledning

- uppföra flaggstång, mast eller antenn
- bedriva täkt i någon form annat än tångtäkt
- lägga igen öppna diken eller dika
- avverka skog eller bortföra torra träd eller stubbar
- plantera eller så träd, buskar eller andra växter
- inplantera för området främmande växt- eller djurart
- använda kemiska bekämpningsmedel eller tillföra handelsgödsel
- använda parasitbekämpningsmedel t ex avermectiner som utsöndras med spillningen och där är skadligt för insekter

Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter som ingår i reservatet

Markägare och innehavare till särskild rätt till mark och vatten förpliktigas tåla att åtgärder vidtas inom området enligt fastställd skötselplan, såsom röjning av invandrande gran, röjning av stigar, anordnande av stängsel samt uppsättande av informationsskylt.

Föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken, om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt i reservatet

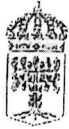
Utöver vad som annars gäller är det inte tillåtet att

- skada mark
- förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning
- skada stenmurar eller odlingsrösen
- otillbörligt störa djurlivet
- skada växande eller döda träd och buskar eller vegetation i övrigt
- medföra ej kopplad hund annat än vid jakt
- framföra fordon annat än på härför upplåten väg till parkeringsplatsen
- rida eller cykla annat än på väg till parkeringsplatsen
- tälta eller ställa upp husvagn eller husbil
- göra upp eld annat än på härför iordningställd plats
- på störande sätt nyttja radio, cd-bandspelare eller på annat sätt åstadkomma störande buller
- nyttja området för övningar som verkar störande på naturen eller på allmänhetens friluftsliv
- anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att

- samla in fjärilar eller skalbaggar
- bedriva vetenskaplig forskning eller undersökningsverksamhet

Ovanstående föreskrifter enligt 7 kap. miljöbalken skall inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltaren att sköta området enligt till beslutet hörande skötselplan, ej heller för skogsvårdsstyrelsen att underhålla markeringar för befintlig skogsskadetyta och där följa

utvecklingen av skador på ek. Föreskrifterna skall vidare inte hindra nyttjande av samfälligheten och servitut eller underhåll och reparationer av befintligt ledningsnät.

Fastställelse av skötselplan

Med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken fastställer Länsstyrelsen den till beslutet hörande skötselplanen. Reservatet skall förvaltas av Länsstyrelsen.

Ärendets handläggning

Fastigheterna Stora Rom 3:8 och 3:9 överfördes 1969 från jordfonden till naturvårdsfonden. Syftet härmed var att kunna ge området ett skydd enligt naturvårdslagen. Åtgärder har utförts av den tidigare naturvårdsförvaltaren skogsvårdsstyrelsen för att göra området tillgängligt för friluftslivet. Bland annat har en tillfartsväg samt parkeringsplats och stigar anlagts. Vidare har röjningar skett kring vissa större ekar.

Skogsvårdsstyrelsen har 1993 avgränsat 16,9 ha av ekskogen som nyckelbiotop. Regeringen har föreslagit att 16,6 ha av Stora Rom 3:8 avsätts till det ekologiska nätverket Natura 2000. Skötselplanering av området har utförts av Länsstyrelsen under 2001.

Ett förslag till naturreservat har remissbehandlats under 2001. Yttrande över förslaget har inkommit från Naturvårdsverket, Försvarsmakten, Skogsvårdsstyrelsen, Karlskrona kommun och Blekinge museum. Samtliga remissinstanser har tillstyrkt reservatsbildningen. Fastighetsförteckning har upprättats av Lantmäterimyndigheten. Skanova (Telia) och Sydskraft AB har som innehavare av ledningsrätt yttrat sig över förslaget och tillstyrkt detta under förutsättning att befintliga anläggningar får underhållas. Sydskraft förbehåller sig rätten att vid underhåll och förnyelse av anläggningarna få använda terränggående fordon samt att omgående få åtgärda fel som orsakats av träd eller annan vegetation. Ägarna till samfälligheten inom Stora Rom 3:8 samt återstående innehavare av särskild rätt inom området har förelagts att yttra sig. Synpunkter har i skrivelser inkommit från Evan Knutsson samt Agneta Fredriksen och Jan-Olof Svensson samt från Sven-Ingvar Larsson, Anders Romstig, Roland Olsson och Carl-Erik Ohlsson.

Ikraftträdande

Detta beslut träder i kraft den dag det vunnit laga kraft.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet, inom tre veckor från den dag kungörelse om beslutet varit införd i ortstidning.

LÄNSSTYRELSEN
BLEKINGE LÄN

Beslut
2001-12-03

Dnr 231-2021-01
Obj nr 10 02 71

Beslut i detta ärende har fattats av länsstyrelsens styrelse. I beslutet deltog ordföranden t f landshövding Per Arne Andreasson och ledamöterna Kerstin Andersson, Carl-Eric Birgersson, Jan Björkman, Annika Börjesson, Jonny Gylling, Stig Janzon, Karin Jeppson, Bernth Johnson, Gustav Nilsson, Yngve Svensson, Willy Söderdahl, Nils Ingmar Thorell, Jens Åberg och Agneta Åhrberg

I beslutet deltog även länsassessor Bengt Johansson, antikvarie Nils-Gustaf Nydolf, biolog Lars-Göran Olsén och naturvårdsdirektör Lars Bergenudd, den sistnämnde föredragande.

Per Arne Andreasson

Lars Bergenudd

Kungöres i länets författningssamling, ortstidning och ORIS

Skötselplan för naturreservatet Stora Rom

1 Syfte med områdesskyddet

Syftet med reservatet är att

- bevara biologisk mångfald bestående av naturtyper som ingår i EU:s ekologiska nätverk Natura 2000, arter listade i EU:s habitatdirektiv samt rödlistade arter
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer i en ekdominerad betad naturskog på utmark med kärr och hållmarker samt i en blandlövhage med havsstrandäng.
- bevara en värdefull naturmiljö i en smal uppodlad dalgång och en mindre lyckåker.
- tillgodose behov av område för friluftslivet

Syftet skall nås genom

- begränsad skötsel i träd- och buskskikt där vidkroniga ekar friställs på utmarken.
- gallringar av träd- och buskskikt vid kärren så att de är öppna och solbelysta.
- en fortsatt extensiv beteshävd med nötkreatur av utmarken.
- blandlövhagen och strandängen beteshävdas.
- åkerbruk, inklusive skötsel av slåtter- och betesvallar på den öppna odlingsmarken.
- invandrande gran röjs bort i hela området.
- den befintliga strövstigen från parkeringsplatsen genom utmarken och blandlövha-
gen bibehålls.

2 Beskrivning av skyddsobjektet

Prioriterade intresseaspekter:	
<i>Markslag</i>	
Naturtyper i N 2000	1630, Havsstrandängar av Östersjötyp, 0,3 ha 7140, Fattiga och intermediära kärr, 0,4 ha 9160, Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ, 2,5 ha 9190, Äldre ekskogar på sura, sandiga marker, 12 ha.
Övriga naturtyper	Ekskog, 1 ha.
Djur enligt habitatdirektivet och rödlistekategori	Större vattensalamander (NT).
Djur- och växtsamhällen	Ekens lägre fauna och epifyter.
Landskapselement	Stenmurar, båtkåsor och husgrund efter äldre sjöbod Fägata mellan en bred båtkåsa och utmarken
Friluftsliv	Rastmöbler, strövstig och eldstad

Rödlistekategorier: NT = missgynnad (Rödlistade arter i Sverige 2000).

2.1 Historisk och nuvarande markanvändning

Sjöängen vid havsstranden är en gammal slåtteräng som efter att ängsbruket upphörde har brukats som betesmark. Hagmarken är delad med en stenmur i två fällor och avgränsas mot utmarken med en stenmur. I norra delen svänger stenmuren ut mot en bred båtåsa och bildar tillsammans med gränsmuren i norr en fägata mellan kåsan och utmarken. I den södra fällans norra del finns kåsor och en grund efter en sjöbod. Båtarna användes när byns kor, som betade på den närbelägna Tomtö, skulle mjölkas samt för fiske. Längs stranden finns stora bottenstenar till en påbörjad stenmur och på den blockiga kullen bakom husgrunden en liten stenmursbit.

Utmarken var i början på 1900-talet glest bevuxen med lövträd. Betesintensiteten har varit låg och inga röjningar har skett under lång tid, vilket fått till följd att området växte igen till en bitvis tät ekskog med smalkroniga ekar runt ett flertal glest stående vidkroniga äldre ekar. På grunda jordar och i anslutning till hållmarkerna finns krattek och tätt med enbuskar. Mindre röjningar har utförts runt ett mindre antal äldre ekar av hagmarkstyp. Skogen växer ända fram till de små våtmarkerna och delar av några våtmarker har blivit sumpskogar.

Betesdjuren har tillgång till utmarken från den strandnära hagmarken eller från en likartad utmarksskog söder om reservatet.

2.2 Beskrivning av bevarandevärden

Naturreservatet är en del av det område som är riksintresse för naturvärden och friluftslivet och som är betecknade NK20 och FK6 "Hallarumsviken – Torhamns skärgård". I länets naturvårdsprogram är området av klass 1. Ekskogarna, kärren och havsstrandängarna är föreslagna att ingå i nätverket Natura 2000.

I våtmarksinventeringen VMI är utmarken klassad som en våtmarksmosaik av klass 2. I skogsvårdsstyrelsens inventeringar avgränsades en 16,9 ha stor nyckelbiotop med enstaka gamla lövträd, tämligen allmänt förekommande gammal grov ek och högstubbar, rikligt med död ved och en värdefull lägre fauna. Signalarter som finns i området är Adam och Eva, myskmadra, murgröna, blåsippra, buskstjärnblomma, gammelgranslav och blåmossa. Rödlistade arter som större vattensalamander och grå skärelav finns i området.

2.3 Prioriterade bevarandevärden

Naturtyper som ingår i det europeiska nätverket Natura 2000: *Havsstrandängar av Östersjötyp*, 0,3 ha; *Fattiga och intermediära kärr*, 0,4 ha; *Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ*, 2,5 ha; *Äldre ekskogar på sura, sandiga marker*, 12 ha.

Biotop med lekvatten för större vattensalamander.

Fauna och flora knuten till gammal ek.

3 Referenser

Berglund B. E. 1969. Naturvårdsplan för Karlskrona kommunblock. Blekinge Natur 1972.

Brunsberg K. 1969. Naturvårdsinventering i Jämjö socken. Blekinge Natur 1969.
Cederberg, B. & Löfroth, M. (red.) 2000. Svenska djur och växter i det europeiska nätverket Natura 2000. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
Franzén L. 1994. Våtmarker i Blekinge. Länsstyrelsen i Blekinge Län.
Gärdenfors, U. (ed.) 200. Rödlistade arter i Sverige 2000 – The 2000 Red List of Swedish Species. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.
Länsstyrelsen i Blekinge län 1984. Naturvårdsplan Blekinge.
Skogsvårdsstyrelsens inventeringar av nyckelbiotoper, sumpskogar och naturvärden.
Strömberg G. 2000. Muntlig information från pågående inventering av större vattensalamander i Blekinge.

4 Indelning i skötselområden

Skötselområde 1a. Utmark med betad ekskog, hållmarker och våtmarker.

1b. Inägomark med betad ekskog

Skötselområde 2. Blandlövhage och strandäng.

Skötselområde 3. Åker.

Skötselområde 4. Parkeringsplats med tillhörande rastplats.

5 Mål och föreskrifter för skötselområden

5.1 Skötselområde 1a: Utmark med betad ekskog, hållmarker och våtmarker.

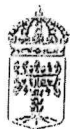
Areal: 15 ha

Beskrivning

Skogen består av en ekdominerad naturskog på utmark som har vuxit igen under påverkan av svagt bete av nötkreatur. Betspåverkan är mest märkbar i gläntor och i kärren. Spridda vidkroniga grova äldre ekar står i en tät ekdominerad skog. Av dessa äldre ekar har några friställts. På några äldre ekarna finns bland annat grå skärelav. På grunda jordar och i anslutning till hållmarker växer tätt med enar. På fuktiga och friska marker finns ett betydande inslag av björk. Kaprifol är vanlig i den västvända sluttningen mot sjön där den klättrar högt upp i ekarna och murgröna förekommer sparsamt i hela området. Tillgången på död ved är riklig. En mosaik av hållmarker och flera små våtmarker bildar öppningar i skogen.

Fältskiktet domineras av ljung, blåbär och kruståtel, men det finns även områden med rikare vegetation där det bland annat växer blåsippa, myskmadra, buskstjärnblomma, ängsviol och gökärt. I det sydvästra hörnet förekommer rikligt med hasselbuskar i en gles björk- och ekskog. I fältskiktet växer Adam och Eva. På fuktig mark runt kärren är kråkbär vanligt förekommande. I kärren växer blååtel, hundstarr, krypven och längs kanten förekommer tranbär och skvattram. I bottenskiktet finns områden med vitmossa och björnmossa.

Ett kärr, som har en permanent vattensamling, är lekvattnet för större vattensalamander. På de lavklädda hållmarkerna växer bergsgrön, bergsyra och ljung.

I nordöstra delen norr om markerad stig har Skogsvårdsstyrelsen en skogsskadeyta för övervakning av skador på ek. Ytan är markerad med en ca 0,5 meter hög ekstolpe och provträden är märkta med ett påmålat nummer. Uppföljning av skador skall ske ca vart 5:e år.

Skogen och kärren ingår i Natura 2000 med naturtyperna 9190 *Äldre ekskogar på sura, sandiga marker* (12 ha) och 9160 *Ek-avenbokskog av buskstjärnblomma-typ* (2,5 ha) samt 7140 *Fattiga och intermediära kärr* (0,4 ha) samt arter enligt habitatdirektivet; större vattensalamander

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

En extensivt betad utmarksskog där ekens lägre fauna gynnas genom att en kontinuitet av åldrande vidkroniga ekar upprätthålls och där det finns en mångfald av småskaliga skogsbiotoper (fristående gammal vidkronig ek, gles vidkronig ekskog, tät självgallrande ekskog, gläntor, ekkrattskog med enbuskar, hållmarker och små öppna våtmarker). Vattenkvaliteten i vattensamlingarna skall var lämplig för vattensalamanderns lek. För att minska markslitage bör stigen spångas på blöta ställen.

Gynnsam bevarandestatus upprätthålls när antalet gammal, fristående och vidkronig ek är konstant eller ökar, tillgången på död ved är riklig, när enen inte bildar sammanhängande täta bestånd och när våtmarkerna är öppna och solbelysta samt att vattensalamandern kan fortplanta sig i området.

Skötselmål och anvisningar för skötsel

Äldre vidkroniga ekarna friställs och hålls fria från buskar och träd. Ett antal yngre vidkroniga ekar friställs så att kronorna kan utvecklas, för att skapa ersättare till de grova ekarna. Invandrande gran röjs bort eller ringbarkas/bankas. Några områden med liten andel död ved gallras för att förbättra betet. Enbuskar skall inte bilda stora täta bestånd som täcker betesmark och skuggar kronorna på krattek.

Området betas extensivt.

För att tillgodose den större vattensalamanderns biotopkrav gallras skogen runt våtmarkerna så att vattensamlingarna är solbelysta (den norra sidan kan ha ett orört bryn mot våtmarken). Död ved sparas. Brynen runt friställda äldre ekar, röjda gläntor och kärr skall gradvis övergå i skog.

Skötselområde 1b: Inägomark med betad ekskog.

Areal: 0,6 ha

Beskrivning

En ekskog med rik lundvegetation på inägomark. Skogen består av äldre ek och ett tätt yngre trädskikt av främst ek. I fältskiktet finns rikligt med gullvivor och blåsippor. Andra vanligt förekommande arter i fältskiktet är lundslok, teveronika, harsyra, ängsviol, gökärt, buskstjärnblomma, vårfryle, smultron, ängskovall, getrams, skogsbingel, myskmadra och blåbär.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

En betad, olikåldrig gles ekskog där äldre träd får utvecklas fritt. Området betas för att begränsa slyuppslaget och etableringen av fröplantor. Betesdjuren släpps i området sent för att skona den rika lundvegetationen.

Skötselmål och anvisningar för skötsel

De yngre träden gallras kraftigt varvid alla ungträd tas bort som kan växa upp och skada kronorna på äldre ek. Skogen betas tillsammans med intilliggande utmark.

5.2 Skötselområde 2: Blandlövhage och strandäng.

Areal: 1,7 ha

Beskrivning

Sjöängen har i äldre tider varit en äng som när ängsbruket upphörde blev betesmark. Numera är det en blandlövhage med björk, al, ek, oxel, rönn, fågelbär och tall. Längs stranden finns en betad havsstrandäng. Hagen, som avgränsas från utmarken med en stenmur, är med en stenmur indelad i två fällor. Bitvis finns också en stenmur längs stranden. I mellersta delen finns en samfällighet med båtkåsar och en kallmurad husgrund efter en sjöbod.

Den betade havsstrandängen ingår i Natura 2000 med naturtypen 1630 *Havsstrandängar av Östersjötyp*, 0,3 ha.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

En välhävdd blandlövhage och strandäng där stenmurar, fägata, kåsar och husgrunden bevaras.

Gynnsam bevarandestatus är när trädskiktet är så glest att större delen av grässvålen i blandlövhagen samt strandängen är solbelyst och när hela grässvålen och större delen av bladvassen är väl beteshävdd under tillväxtsången.

Skötselmål och anvisningar för skötsel

Området beteshävdas årligen under vegetationsperioden med nötkreatur. Stubbskott av al bekämpas årligen.

5.3 Skötselområde 3: Åker.

Areal: 2,5 ha

Beskrivning och övergripande mål

Åker finns dels i reservatets östra del, dels i södra delen av reservatet.

a) Åkrar i reservatets östra del: Åkrarna ligger i en smal uppodlad dalgång. I dalens östra del går landsvägen mellan Jämjö och Torhamn. Åkrarna utgör en viktig del av landskapsbilden längs landsvägen. Åkrarna är uppdelade i fyra delar av ett öppet dike i dalbotten samt av tillfartsvägen in till utmarken och numera också till parkeringen för området.

Målet är att åkrarna brukas med ett naturvårdsinriktat åkerbruk och att dikena bevaras öppna.

b) En mindre åker i södra delen av reservatet: En stenmursomgärdad stenig åker som ligger i träda. Efter plöjning har åkern fått växa igen och betas numera tillsammans med omgivande utmark.

Målet är en artrik åker.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

a) Åkrarna i reservatets östra del: Alla fyra delarna är uppodlade och de öppna dikena bevaras öppna. Åkrarna kan brukas som flerårig betesvall eller slåttervall med efterbete.

Längs åkerrenar och diken får finnas låga buskridåer, men de får inte utvecklas till trädridåer.

b) En artrik åker i södra delen av reservatet.

Skötselmål och anvisningar för skötsel

a) Åkrar i reservatets östra del: Årlig hävd i form av åkerbruk där flerårig vall kan ingå. Åkrarna efterbetas. Buskage och trädhögre än ca 2 meter längs renar röjs bort. Mindre blommande buskar, som inte utgör hinder för åkerbruket, bör lämnas kvar.

b) En artrik åker som brukas med slätter och efterbete alternativt som öppen hage.

5.4 Skötselområde 4: Parkeringsplats med tillhörande rastplats.

Areal: 0.4 ha (inklusive väg)

Beskrivning

Parkeringsplats med plats för ett mindre antal bilar i en gles ekskog med asp, björk, fågelbär, en och rönn. En rastplats med bord och bänkar finns under träden. Buskskiktet består mest av brakved, hallon, blåbär och sly. Fältskiktet, som till stor del skymms av örnbräken består i övrigt av kruståtel, lundslok, vårfryle, blåsippa, harsyra, buskstjärnblomma, ängsviol, myskmadra, gökärt, gullviva och getrams. På ek växer bland annat gammelgranslav.

Kvalitetsmål och gynnsam bevarandestatus

En gles ekdominerad skog med en rastplats i anslutning till parkeringsplatsen. Örnbräken får inte dölja fältskiktet i området. Rastmöbler och informationstavla för reservatet skall finnas.

Skötselmål och anvisningar för skötsel

Träd- och buskskikten hålls glesa. Örnbräken skall begränsas i utbredning och dominans. Slätter bör göras på vägrenar och runt rastmöbler i slutet av juli. Allt hö forslas bort.

6 Jakt

Upplåtelse av jakträtt sker genom länsstyrelsen. Därvid skall beaktas hänsyn till friluftsliv och skyddsvärd fauna.

7 Restaureringsåtgärder

- All gran avverkas eller ringbarkas.
- Friställning av "hagmarksträd", främst av äldre ek i skötselområde 1. Skogen glesas ut runt de friställda ekarna så att de inte står "som i hål i skogen".
- Skogen gallras ut runt våtmarkerna så att vattensamlingarna är solbelysta.
- Gallring av täta bestånd av enbuskar i skötselområde 1.
- Täta bestånd av örnbräken bekämpas mekaniskt i skötselområde 4.
- Åkern i skötselområde 3b jordbearbetas så att slätter är möjlig.

- Trädskiktet i blandlövhagen gallras kraftigt så att stora delar av grässvålen blir solbelyst (skötselområde 2).

8 Friluftsliv och turism

8.1 Mål

Naturvårds- och kulturintressena är överordnade friluftslivets intressen. Naturreservatet Stora Rom skall utgöra ett levande dokument på betade naturskogar i östra Blekinge. Strövstigar skall leda besökare via mindre störningskänsliga delar av reservatet till olika biotoper, och utsiktsplatser i reservatet. Befintliga stigar används.

8.2 Restriktioner

Eldning är endast tillåtet i iordningställd eldstad vid stranden i skötselområde 2. Uppläggning och underhåll av båtar är ej tillåtet i reservatet.

8.3 Information

På parkeringsplatserna skall finnas information om naturreservatet.

8.4 Anläggningar

Parkeringsplats för ett mindre antal bilar finns.

I anslutning till parkeringsplatsen bör finnas rastmöbler.

Strövstigar skall finnas genom dess södra del ner till stranden, vidare norrut genom hagmarken och tillbaka genom norra delen av skogen.

Eldstad och litet vedupplag skall finnas vid stranden i skötselområde 2.

9 Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Skötselåtgärd	När	Var	Vem	Prioritet	Finans
Friställning av vidkroniga ekar.	2002-2003	Skötselområde 1a och b	Förvaltaren	1	Staten
Röjning av gran alt. ringbarkning.	2002-2003	Hela naturreservatet	Förvaltaren	1	Staten
Kraftig gallring av träd och buskar i våtmarker.	2002-2003	Skötselområde 1a	Förvaltaren	1	Staten
Gallring av skuggande träd och buskar runt vattensamlingar.	2002-2003	Skötselområde 1a	Förvaltaren	1	Staten
Ny färist i södra delen av öppningen i stenmuren väster om parkeringen samt inhägning av skötselområde 1b och åkern norr om vägen	2002-2003	Skötselområdena 1b, norra 3a och 4	Förvaltaren	1	Staten
Gallring av trädskiktet i blandlövhagen.	2002-2003	Skötselområde 2	Förvaltaren	1	Staten

Mekanisk bekämpning av örnbräkenbestånd.	2002-2005	Skötselområde 4	Förvaltaren	1	Staten
Åkerbruk inkl. mång-årig vall.	Varje år	Skötselområde 3a	Arrenda-torn	1	
Årligt bete med nöt-kreatur.	Varje år	Skötselområde 1, 2 och 3b	Arrenda-torn	1	Miljö-stöd
Efterbetning av åkrar.	Varje år	Skötselområde 3a (och 3b efter eventuell slåtter)	Arrenda-torn	1	
Gallring av täta bestånd av enbuskar.	2002-2005	Skötselområde 1	Förvaltaren	2	Staten
Bearbetning av jorden så att slåtter är möjlig.	2002-2005	Skötselområde 3b	Förvaltaren	2	Staten

10 Tillsyn, dokumentation och uppföljning

10.1 Årlig dokumentation av skötselåtgärder

Varje år skall den som praktiskt utför skötsel i naturreservatet föra anteckningar över genomförda skötselåtgärder och årligen rapportera till länsstyrelsen. Den årliga dokumentationen bör innefatta:

- Datum för betespåsläpp och betesperiod i de olika betesfällorna.
- Antal betesdjur av olika kategorier och djurslag/raser som släpptes.
- Förändringar i antal betesdjur och djurslag under betessäsongen och datum för dessa.
- Eventuell hjälpslåtter i betesmarker.
- Datum för olika åtgärder i åkerbruket.
- Gödselgiva och gödselslag.
- Gröda och sort, utsädesmängd och skördeutfall.
- Tidpunkt och tidsåtgång för skötsel av landskapselement.
- Tidpunkt och tidsåtgång för röjning i betesmarker.
- Tidpunkt och tidsåtgång för preciserade restaureringsinsatser
- Tidpunkt och tidsåtgång för underhåll av friluftsanordningar

10.2 Tillsyn över föreskrifter

Länsstyrelsen ansvarar för tillsyn av föreskrifter.

10.3 Uppföljning av skötselmål

Uppföljning och sammanställning av skötselmålen utförs av den som praktiskt utför skötsel i naturreservatet och årlig avrapportering sker till länsstyrelsen. Ansvarig förvaltare bör med högst fem års mellanrum följa upp skötselmål och skötselåtgärder tillsammans med de som genomför åtgärderna.

10.4 Uppföljning av kvalitetsmål

Uppföljning av prioriterade naturtyper och landskapselement skall utföras vart femte år av länsstyrelsen.

Uppföljning av vattenkvaliteten i lekvattnen för vattensalamander.

Grunddokumentation av äldre träd av hagmarkskaraktär samt yngre friställda träd skall genomföras under år 2002-2003.

10.5 Uppföljning av kostnader

Uppföljning av kostnader görs av länsstyrelsen.

11 Finansiering

Staten bekostar: Åtgärder enligt skötselplanen utom vad som anges nedan.

Arrendatorn bekostar kostnader för åkerbruk.

Möjligheterna att täcka kostnaderna för skötsel av betesmark med EU-medel skall tillvaratas.

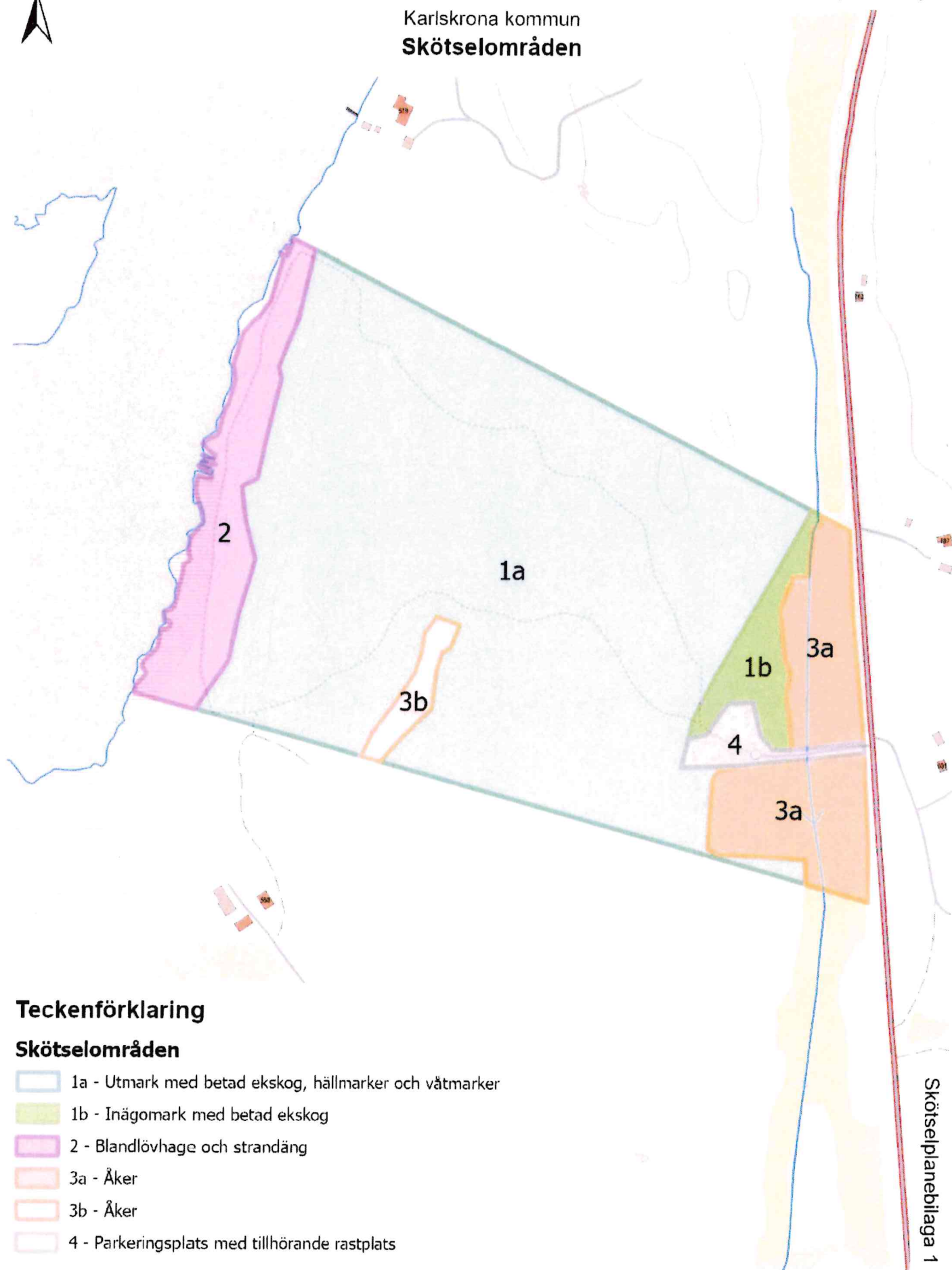

Naturreservatet Stora Rom

Karlskrona kommun

Skötselområden

Skötselplanebilaga 1

Teckenförklaring

Skötselområden

- 1a - Utmark med betad ekskog, hållmarker och våtmarker
- 1b - Inägomark med betad ekskog
- 2 - Blandlövhage och strandäng
- 3a - Åker
- 3b - Åker
- 4 - Parkeringsplats med tillhörande rastplats